

Evangelická teologická fakulta

Posudek oponenta bakalárskej práce

Název práce: Kniha Jób. Jak se vyrovnat s utrpením?

Jméno studenta: Millerová Pavlína

Vedoucí: Dr. Ing. Ladislav Heryán, Th.D.

Oponent: Mgr. Zdenko Širka, Th.D.

Studium: JABOK B ETF

Text posudku:

Daná bakalárska práca je ohodnotená ako uspokojivá. Po formálnej stránky práca splňuje základné požiadavky týkajúce sa rozsahu a štruktúry. Formálne je práca rozdelená do desiatich kapitol a je prehľadná. Práca obsahuje úvod a záver, v úvode ale nie je popísaná použitá metodológia a výskumná otázka. Práca neobsahuje gramatické chyby a po tejto stránky je hodne pozorne pripravená, až na problém s písaním veľkého písmena (napr. s. 26 „Rabínský“ a „Chrám“) a nerozlišovanie medzi spojovníkom a pomlčkou (viď s. 32, s. 50, a pod.). Pre hebrejské pojmy autorka občas používa hebrejské písmo (s. 15, s. 29), inokedy zase nie (s. 16).

Zoznam použitej literatúry je pomerne dlhý a svedčí o dostatočnej rešerši a obsiahnuté sú aj zahraničné zdroje, kniha vydaná vydavateľstvom Vyšehrad má chybne uvedený nemecký názov, u jednej knihy chýba autor, u dvoch kníh je diskrepancia medzi údajom v zozname literatúry a údajom v poznámky pod čiarou (u poznámky 5 a 12 uvedený iný autor a u poznámky 5 aj odlišný nakladateľ). V zozname literatúry je uvedený zoznam 20 internetových citácií neodborného charakteru, bibliografický zápis je neúplný (chýba dátum navštívenia URL). V zozname kníh a článkov sa nachádzajú štyri zdroje venujúce sa knihy Jóbovej, ale každý iba okrajovo. Napriek tomu, že tretina práci (s. 7-23) jedná o biblickej knihy, zoznam literatúry neobsahuje ani jednu knihu s teologicko-biblickou rozpravou o knihy Jóbovej. Bakalárska práca naopak prezrádza prevažne používanie neodborných internetových zdrojov (blog, Wikipédia, recenzie), ktoré by v kvalifikačnej práci aspirantky na bakalársky titul vôbec nemali byť brané v úvahu a používané. Niektoré údajné „internetové citace“ pritom nie sú elektronické zdroje, ale sú to tlačou vydané diela (väčšinou články), ktoré sú iba prístupné on-line v skenovanej podobe, majú teda strany, ISSN a pod.

Medzi pozitíva tejto práce patrí dobrá biblická úvaha o Jóbovi a veľký počet iných autorov (pápežská encyklika, teológovia, vrátane umeleckých diel), ktorí sa na nejaký spôsob vyjadrujú k tematiky popísanej v tejto práci a vytvárajú tak zaujímavý kontext.

Prvá podstatná poznámka sa týka obsahovej stránky tejto bakalárskej práci, presnejšie sa jedná o nevyjasnenosť samotnej témy a nejasnosť použitej metodológii. Autorka uvádza za cieľ svojej práci (s.7), že sa bude venovať knihy Jóbovej a v kontexte tejto biblickej knihy sa bude usilovať odpovedať na dve otázky: aký je zmysel utrpenia a ako sa vyrovnat' s utrpením. Nie je ale jasné či je hlavnou témou práce kniha Jóbova, alebo otázka utrpenia. Názov práce naznačuje, že sa bude jednáť o knihu Jóbovu (a o utrpenie v tejto knihy), formuláciu cieľu v úvode sa už posúva ďalej a tematizuje prevažne otázku utrpenia (v akomsi voľnom kontexte knihy Jóbovej), samotná štruktúra práce už iba odzrkadľuje túto neurčitost' a nevyjasnenosť. Totiž, prvé dve kapitoly (s. 7-23) sú biblickou úvahou o knihy Jóbovej, kapitoly 3, 4, 5 a 9 sa už vôbec nevenujú Jóbovi a sú všeobecnou rozpravou o pôvode zla, až kapitola 6 tematizuje Jóba a utrpenie spolu. Otázny je aj význam kapitoly 8 (Jób v umení), ktorá síce dáva veľmi zaujímavý kontext, ale nemá jasne umiestnenie v argumentačnom postupe a hodila by sa skôr do prílohy (napr. časť 8.2 je iba výpis rôznych autorov bez akejkoľvek naviazanosti). Jedným z dôvodov tohto stavu je príliš široko zameraný cieľ (bakalárska práca predsa nemôže mať za cieľ vyriešiť otázku utrpenia), ktorý mal byť zúžený, spresnený mal byť aj obor kam táto práca zapadá a rozhodnúť sa či daná rozprava bude biblická, etická, teologická či filozofická.

Autorka uvádza, že existuje „nepreberné množství“ (s. 7) úvah na túto tematiku a preto vyberá iba niekoľko, nie je ale jasné kritérium na základe ktorých vyberá práve tieto práce/autorov a iné ignoruje. Napr. aké sú kritériá výberu autorov v kapitole 5 (Zlo a utrpení v teológii) a čo majú daní autori do činenia s knihou Jóbovou? Kapitola 5.4 je viditeľne vytvorená na základe výpiskov a obmenených viet z recenzii v Literárnych novinách. Kritériá výberu spracovaných autorov chýbajú aj v kapitole 6. Pritom je nutné poznamenať, že aj keď má kapitola 6 nadpis „Reflexe Jóbova príbehu v teologickej literatúre“, Junga nemôžeme považovať za teológa, Buber nie je kresťan a Pastirčák nie je akademický teológ. Kritérium výberu zvolených autorov chýba aj v kapitole 8, aj keď je občas zrejmé (napr. v 8.3 Vít Machálek vo svojom blogu na iDnes vymenováva daných hudobníkov a autorka zoznam kopíruje a blog skrakuje). Kapitola 7 zase porovnáva Ježiša a Jóba, nie je ale uvedený dôvod prečo to autorka robí a čo tým chce dosiahnuť, ako to súvisí s jej stanoveným cieľom, ako to zapadá do zvolenej metodológie a ako daná diskusia podporuje hlavnú tézu tejto bakalárskej práce. Je nutné teda vysvetliť metodologický postup a vysvetliť zaradenosť zvolených kapitol a zvolených autorov.

Druhá podstatná poznámka sa týka zvoleného štýlu. Štylisticky táto bakalárska práca nepoužíva vždy akademický štýl, a niekedy absentuje vecné vyjadrovanie. Autorka používa krátke vety (napr. na strane 14 je v jednom riadku až šesť viet) a text je hodne útržkovitý. Kapitola 10 je štylisticky charakterizovateľná ako voľné zamyslenie publicistického charakteru. Autorka vo svojej práci hodne zovšeobecňuje a nediferencuje medzi jednotlivými názormi, viď napr. formulácie, že prísaha je „typicky semitská“ (s. 20), „řecká antická filozofie nedává odpověď“ (s. 25), „klasická rabínská literatura usiluje“ (s. 27), „pro judaizmus středověku“ (s. 28), „podle Tanachu“ (s. 29, správne by bolo „na konkrétnom mieste v Tanachu je uvedená táto konkrétna výpoveď“), „židovská a rabínská moudrost se vyrovnává“ (s. 30), „říká stará moudrost“ (s. 30), „Talmud dodává“ (s. 30), a pod.

Každé tvrdenie, ktoré nepatrí do všeobecnej znalosti a ktoré nie je záverom autorky na základe kritickej práci s literatúrou, by malo byť opatrené odkazom na literatúru, autorka to ale nerobí. Niekoľko príkladov. Napr. „Píseň u múdrosti býva niekedy považovaná za pozdžší vsuvku“ (s. 19 - Kto to tvrdí? Proč to tvrdí? Ako to autorka vie?), „mezi jednotlivými rukopisy jsou rozdíly“ (s. 19 – medzi akými rukopismi? Aké rozdiely?), „tyto kapitoly jsou považovány za pozdžší vsuvku“ (s. 20 – Kto to tak tvrdí?), „uvádí se“ (s. 40 – Kto? Kde?), a pod. Ďalej sa objavujú formulácie ako napr. „kdosi napsal“ (s. 24, s. 60), alebo „někdy je považováno“ (s. 22), ktorá sa bez dodatočného vysvetlenia nemôže používať v kvalifikačnej práci. Často je uvedená aj citácia z knihy Jóbovej bez uvedenia kapitoly a veršu (viď s. 18). Autorka dvakrát na začiatku kapitoly (s. 10 a s. 26) uvedie, že bude vychádzať z konkrétneho článku, ale ďalej už nepracuje s tým autorom a privlastňuje si jeho myšlienky. Dokonca aj citácie z primárnych diel, ktoré sám používaný autor vo svojom článku opatril odkazom na ich pôvod, nie sú v bakalárskej práci opatrené žiadnym odkazom. Toto je vidno napr. v kapitole 4, ktorá obsahuje iba výpisky autorky z krátkeho článku uverejneného v *Revue SKŽ*. Možno uzavrieť, že autorka vo svojej práci nepreukazuje schopnosť kritického myslenia a reflexii, neporovnáva zdroje, nekonfrontuje názory a východiská.

Tretia podstatná poznámka sa týka práci so zdrojmi. Práca neobsahuje postačujúcu prácu s poznámkovým aparátom: nevykladá v nej odborné termíny, nepredstavuje uvedeného autora, neuvádza doplňujúce informácie, iba občas odkazuje na literatúru. Práca tak obsahuje celé strany plné názorov, údajov a tvrdení bez akéhokoľvek doloženia ako a odkiaľ to autorka má a na čom zakladá svoje tvrdenia. Z textu tak nie je jasné ktoré tvrdenia sú jej uzávery a ktoré preberá od neznámych autorov z neznámych odborných zdrojov. Pritom platí pravidlo, že „přímé i nepřímé citování jiných autorů bez náležitého označení a uvedení jejich jména a zdroje je považováno za morálně nepřipustný podvod znemožňující přijetí celé práce.“ Občas sú odkazy na poznámky pod čiarou uvedené dve za sebou (poznámky 31 a 32, 21 a 22) a inokedy bez očividnej logickej nadväzností na daný text (tak poznámky: 9, 34, 38, 39).

Autorka iba 5-krát v celej práci správne uviedla odkaz na názor či uvedenú citáciu (s. 48 Küng, s. 37 Heryán, s. 58 Kushner, s. 59 Kushner a Heryán). V textu je veľký počet formulácií, kde autorka uvádza konkrétneho autora, ktorý niečo niekde tvrdí, ale autorka vôbec nedokladá (ani v poznámkovom aparáte, ani inak) kde, kedy a v akom diele to daný autor tvrdí, ani odkiaľ autorka čerpá svoje tvrdenie. Viď napr. tieto nepodložené tvrdenia: „Luther ale napsal“ (s. 16), „Schökel ... přirovnal“ (s. 16), „Kierkegaard napsal“ (s. 18), „Dawkins si položil otázku“ (s. 24), „Maimonides rozeznává“ (s. 29), „Leibnitz pokládá otázku“ (s. 32), „Journet píše“ (s. 33), „podle Tomáše Akvinského“ (s. 33), a pod.

Autorka často v svojom texte uvádza celé citácie. Väčšinou tušíme autora, ale vôbec neuvádza odkiaľ a z akého diela tá citácia je. Viď napr. nepodložené citácie od Metza (s. 24), traktát Ta'anit (s. 27), Mošé ben Nachman (s. 28), Maimonides (s. 29), Talmud (s. 30), David Hume (s. 310), Voltaire (s. 31), Journet

(s. 33-34), Tomáš Akvinský (s. 33), Ján Pavel II (s. 35-37), Moltmann (s. 39), Metz (s. 40), Jung (s. 43-44), Buber (s. 45), Hrubín (s. 49), Kryl (s. 53), Meň (s. 56), rabin Kook (s. 55), a pod. Na s. 35-36 je celá strana citácií uvedených za sebou.

Práci doporučuji k obhajobě.

Otázky, podněty k diskusi při obhajobě:

Aký je vzťah medzi zlom a utrpením? Zdá sa, že sú dané pojmy občas použité ako synonymá.

Na základe akého kritéria sú zvolení autori v kapitolách 5, 6 a 8?

Aká je odpoveď na otázku z názvu: Jak se vyrovnat s utrpením?

Popíšte zvolenú metodológiu.

Pokus o aplikáciu. Aký je vzťah tejto teologicko-biblickej rozpravy s utrpením konkrétneho človeka v dnešnej spoločnosti?

Navrhované hodnotenie: (A-výtečně, B-velmi dobře, C-dobře, D-uspokojivě, E-dostatečně, F-nedostatečně)

D- uspokojivě

V Praze dne 7.6.2016

.....
podpis

